

Lektionsplanering

Årskurs: 7-9

Ämne: Svenska

Tema: "Den svarta katten" – psykologiska teman och symbolik i skräcklitteraturen

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Betygskriterium (E)
Läsning och analys av skönlitteratur och andra texter för olika syften.	Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter med flyt och visar grundläggande läsförståelse.
Tolkning av texters budskap, både det uttalade och det underförstådda, samt koppling till egna erfarenheter, andra texter och händelser i omvärlden.	Eleven för enkla resonemang om innehållet i olika texter.
Fördjupning i hur författare använder språkliga uttrycksmedel för att skapa stämning och förstärka berättelsen.	Eleven skriver olika slags texter med viss språklig variation, i huvudsak fungerande struktur och innehåll samt viss anpassning till texttyp, syfte, mottagare och sammanhang.

[Lgr 22, Svenska, Åk. 7-9]

Lärlarleda instruktioner

1. Introduktion till Edgar Allan Poe och "Den svarta katten" (10 min)

- Kort presentation av Edgar Allan Poe som skräckförfattare och hans betydelse för litteraturen.
- Förklara bakgrunden till "Den svarta katten" och novellens teman.
- Diskutera kort vad eleverna förväntar sig av en skräcknovell.
- Presentera syftet med lektionen: att förstå hur Poe använder symbolik och språk för att skapa psykologisk spänning.

2. Textläsning och identifiering av teman (15 min)

- Läs utdrag ur novellen tillsammans i klassen eller låt eleverna läsa själva.
- Be eleverna identifiera ord, meningar eller stycken som skapar spänning.
- Diskutera novellens huvudteman: skuld, samvete och förfall.

- Ställ frågor: Hur framställs huvudkaraktären? Vad representerar katten?

3. Analys av symbolik och berättarteknik (15 min)

- Förklara vad symbolik innebär och hur det används i litteratur.
- Analysera tillsammans den svarta katten som symbol.
- Diskutera hur Poe använder berättarperspektiv och miljöbeskrivningar för att skapa stämning.
- Ge eleverna ett kort skrivuppdrag: Beskriv känslorna huvudkaraktären upplever under en specifik scen.

4. Sammanfattning och reflektion (10 min)

- Låt eleverna dela sina tankar om novellen och dess budskap.
- Diskutera: Vilka känslor väcker berättelsen?
- Ge utrymme för frågor och sammanfatta vad eleverna lärt sig om symbolik och berättarteknik.
- Avsluta med att förbereda eleverna för hemuppgiften.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig i undervisningen.

- **Edgar Allan Poe och gotisk litteratur:** Poe var en pionjär inom skräckgenren, och hans verk kännetecknas av mörka teman och psykologiska djup. "Den svarta katten" är en studie i skuld och samvetsplåga.
- **Symbolik:** Den svarta katten representerar huvudkaraktärens skuld och samvete. Genom symbolen utforskas moraliska dilemman och psykologiska processer.
- **Berättarperspektiv:** Första-personsperspektivet gör berättelsen mer personlig och intensiv, vilket fördjupar läsarens förståelse av karaktärens tankar och känslor.
- **Psykologiska teman:** Novellen belyser frågor om skuld, moral och konsekvenser av destruktiva handlingar.
- **Språkliga grepp för att skapa stämning:** Poe använder miljöbeskrivningar, ordval och rytm för att framkalla obehag och spänning.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Symbolik	Användning av objekt, personer eller händelser som symboler.	Från grekiska "symbolon" - tecken.

Ord	Förklaring	Etymologi
Samvete	Inre känsla som bedömer om något är rätt eller fel.	Från latin "conscientia" - medvetande.
Gotisk	Relaterad till gotikens konst och litteratur.	Från latin "Gothicus", relaterat till goterna.
Psykologi	Vetenskapen om människans tankar och känslor.	Från grekiska "psyche" (själ) och "logos" (lära).

Diskussionsfrågor

A. Vad tror du att Edgar Allan Poe vill säga om mänsklig natur genom "Den svarta katten"?

B. Är huvudkaraktärens handlingar resultatet av hans egna val, eller styrs han av yttre krafter, såsom alkoholism?

C. Hur skulle berättelsen förändras om den berättades från ett annat perspektiv, t.ex. från kattens synvinkel?

Aktivitet

Låt eleverna skapa en egen kort berättelse inspirerad av "Den svarta katten". Berättelsen ska innehålla en symbol som representerar en känsla eller ett dilemma (t.ex. en spegel för självinsikt). Eleverna får läsa upp sina berättelser för klassen och diskutera hur deras symbolik påverkar berättelsens tema.

Exit-ticket

Frågor	Svar
Vad är en symbol?	Ett objekt, person eller händelse som representerar något annat.
Vad representerar den svarta katten?	Huvudkaraktärens skuld och samvete.
Vilken roll spelar alkoholen i novellen?	Den triggat huvudkaraktärens destruktiva beteende.
Hur skapas stämning i "Den svarta katten"?	Genom miljöbeskrivningar och ordval.
Vad är gotisk litteratur?	En genre som ofta innehåller mörka och skrämmande teman.
Hur påverkar berättarperspektivet läsaren?	Det gör berättelsen mer personlig och intensiv.
Vilka teman utforskas i novellen?	Skuld, samvete, moral och förfall.
Hur slutar novellen?	Huvudkaraktären avslöjas av den nya katten och arresteras.

Hemuppgift

Skriv en analys av hur Edgar Allan Poe använder den svarta katten som symbol för huvudkaraktärens skuld och samvete. Diskutera hur symbolen utvecklas genom berättelsen och hur den påverkar berättelsens budskap.

Citat

"All that we see or seem is but a dream within a dream."

— Edgar Allan Poe, 1849

Detta citat speglar tematik från "Den svarta katten", där verklighet och inre psykologiska processer suddas ut, vilket skapar en drömlig och kuslig stämning i berättelsen.

Tags: [Lektion](#)